

ומקשינן: פשיטא שמועלין בהם!

ומתריצין: איצטריד, הוצרך התנא להשמיענו, כי סלקא דעתך אמינא, עלה על הדעת לומר: הואיל ואמר עולא אמר רבי יוחנן: קדשים שמתו יצאו מידי מעילה, דבר תורה, כי היות⁽²³⁾ שהם הולכין לאיבוד שוב אינם נקראים "קדשי ה'" מן התורה [אבל מדרבנן עדיין יש להם דין מעילה] —

וכי משום דשהטינון⁽²¹⁾ בדרום — אפקינון, הוציאו אותם מידי מעילה?! הלא הקרבן פסול הוא, ולא בא לכלל היתר לכהנים, ובמה יצאו מכלל "קדשי ה'"⁽²²⁾?

לרש"י: הואיל ואינם ראויים למזבח, וכן אינם ראויים לפדותם ולהתירם להדיוט, שהרי נבילה היא ואסורה באכילה, ולפדותם לאכילת כלבים, כבר שנינו [תמורה ל ב] "אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים". כלומר, שאין לך מום גדול ממיתה, וכשם שאין פודים בעל מום להאכילן לכלבים, כן אין פודים קדשים שמתו.

ולא עוד, אלא שלדעת התוס', חידוש זה בא רבי יהושע ללמדנו, שזריקת פיגול אינה מוציאה מידי מעילה, ולא רק לכלול "כלל". [ומה שרבי יהושע מוסיף, "ושקיבלו פסולין וזרקו את דמה", יבואר בדף ה עמוד א]. ועיין בהערה 69, 154, 51.

21. גירסת השיטה מקובצת.

ותמהו המרחשת [חלק ג סימן יז] והגרי"ז [זבחים סח ב], שאם כן, בקדשים שנשחטו שלא כמצותן, כגון בדרום, למה היתה הוה אמינא לומר שאין מועלים בהם, הלא אין בהם מום, ואינם נבילה, ואפשר לפדותם לאכילת אדם [ועיין שם בגרי"ז המבאר מדוע אינם אסורים מדין חולין שנשחטו בעזרה].

22. כתבו התוס': ואין לומר שהמשנה באה להשמיענו, שהזריקה לא מועילה להוציאו מידי מעילה [עיין הערה 20], כי גם חידוש זה פשיטא הוא, כיון שהזריקה פסולה, אינה מועילה כלום. אלא, ודאי, באה המשנה להשמיענו, שאף על פי שאירע בו פסול בכל זאת יש בו מעילה. ועל כך מקשה הגמרא "פשיטא".

ומדברי רבינו גרשום והמיוחס לרש"י, מסיק הגרי"ז, שהם סוברים שעצם ה"כמאן דחנקינון דמי" נחשב למום. ועיין תוס' בבא קמא [עו א] שהקשו למה באמת אינו מום? ועיין שם בהגהות הגאון רבי עקיבא איגר המציין לרש"י כאן.

והקשה השיטה מקובצת: ומה הפשיטות, הלא בגמרא נחלקו האמוראים אם זריקה פסולה מוציאה מידי מעילה? [כמבואר בהערה 20]. וכן הקשה השפת אמת, ועיין שם תירוץ, וכן תירץ בספר תקנת עזרא, ויבואר בדף ג ב.

והגרי"ז [שם] מביא בשם הגר"ח, שכל קדשים שנשחטו או שנעשו שאר העבודות שלא כמצותן, אינם פסולים ממש כאילו יש בהם מום, או כאילו מתו, אלא שיש עליהם שם "קדוש ליפסל".

ועוד תירץ השפת אמת שאם כן, היתה המשנה צריכה לשנות: מועלים בהם "לעולם", כדי להדגיש הכוונה שמועלים אף לאחר הזריקה כמו שאמרה הגמרא ה ב, ועיין שם בהערה 144. ובהמשך דברי התוס', ראה בחק נתן וברש"ש.

וכמו שמבואר בגמרא מנחות [ז א] לגבי זר שקמץ את המנחה ונתן לכלי שרת, ש"אין כלי שרת מקדשין ליקרב, אבל מקדשין ליפסל". דהיינו, כי אילולי שהיו מקדשין ליפסל, היה

23. פירשו רבינו גרשום ופירוש המיוחס